

Hij liet zich zelfs aanleunen dat de *Reichskommissar* hem tot zijn permanente plaatsvervanger benoemde. Een vreemde keuze? Allerm minst: Seyss-Inquart voelde er niets voor, een bemociaal als Rauter of Schmidt bij zijn afwezigheid extra-bevoegdheden te geven en de vierde *Generalkommissar*, Fischböck, een veel doortastender man dan Wimmer, was te veel uit Nederland afwezig om Seyss-Inquart regelmatig te kunnen vervangen.

★

Dr. Hans Fischböck was in 1895 geboren in Geras, een plaatsje ten noordoosten van Wenen waar hij in een vrij arm gezin opgroeide. De lezer kwam hem al tegen als directeur, in de jaren '20, van een Oostenrijkse verzekeringsmaatschappij en als lid, evenals Seyss-Inquart, van de *Deutsche Klub* te Wenen. Een hoge positie op jonge leeftijd: de man was capabel. In de jaren '30 promoveerde hij tot directeur-generaal van een van de grootste Oostenrijkse banken. Met Seyss-Inquart bleef hij in nauw persoonlijk contact; ten tijde van de *Anschluss* resulteerde hieruit een kortstondig ministerschap, ruim twee jaar later (nadat hij in de *Ostmark* bijzonder actief geweest was ten aanzien van de plundering der Joden) kwam Seyss-Inquarts uitnodiging, in Den Haag *Generalkommissar für Finanz und Wirtschaft* te worden.

Zijn Nederlandse tegenspelers zagen Fischböck niet graag aan het hoofd van de tafel. Hij was niet alleen veel ijveriger dan Wimmer, maar ook kundiger en heel veel eerzuchtiger. Hirschfeld noemde hem 'uitzonderlijk scherpzinnig'¹; 'buitengewoon intelligent', was het oordeel van mr. H. L. Woltersom die eveneens vaak met hem te maken had.² 'Een van de intelligentste en capabelste mensen die ik in de oorlog ontmoet heb', schreef de pro-Duitse bankier mr. H. C. van Maasdijk:

'Vlug van begrip en met een sterk vermogen tot het samenvatten in korte conclusies van wat er op vergaderingen en conferenties werd besproken, een taai onderhandelaar met groot uithoudingsvermogen en mensenkennis, aarzelde hij niet om terstond beslissingen te nemen wanneer dit nodig was, ook wanneer deze van ingrijpende aard waren. Hij kon zich, wanneer hij wilde, vrij innemend voordoen, maar met teleurstelling heb ik, naarmate ik hem beter leerde kennen, mijn beoordeling over zijn karakter moeten wijzigen'³

¹ Hirschfeld: *Herinneringen uit de bezettingstijd*, p. 48. ² Getuige H. L. Woltersom, *Eng.*, dl. VII c, p. 817. ³ H. C. van Maasdijk: 'Herinneringen', p. 128.